

EĞİTİM MAKALELERİNDE KARŞILAŞILAN HATALAR VE BUNLARIN REDDEDİLMEMEYE ETKİLERİ

Embiya ÇELİK • Nuray GEDİK • Güler KARAMAN • Turgay DEMİREL • Yüksel GÖKTAŞ*

ÖZ

Bu çalışmanın amacı; eğitim araştırmaları yayınlayan bilimsel dergilere gönderilen araştırmalarda sık yapılan hataları ve bu hataların makalelerin reddedilmesindeki etkilerini dergi editörlerinin ve hakemlerinin görüşlerine göre belirlemektir. Bu amaçla geliştirilen ankette 43 madde ve beş açık uçlu soru bulunmaktadır. Öncelikle beşli Likert tipindeki maddelerle sık yapılan hatalar belirlenmiş, daha sonra semantik ayrım ölçekli maddelerle de bu hataların reddedilmeye etkileri bulunmuştur. Çevrimiçi olarak yayımlanan anket, SSCI ve ULAKBİM indekslerinde taranan ve eğitim araştırmaları yayınlayan Türkiye kökenli dergilerin hakem ve editörlerinin e-posta adreslerine gönderilmiş, ankete katılan 232 kişiden elde edilen veriler çözümlenmiştir. Anket maddelerinden elde edilen nicel veriler analiz edilip maddelere ait ortalama ve standart sapma değerleri tablolar halinde sunulmuştur. Açık uçlu sorulardan elde edilen verilerin değerlendirilmesinde ise betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre; araştırmacılar en çok makalelerin tartışma, sonuç ve öneriler bölümünde hata yaparken, yöntem bölümünde yapılan hataların ise araştırmaların reddedilmesine en fazla etkisi olan bölüm olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Makale Ret Nedenleri, Makale Değerlendirme, Makalelerde Yapılan Hatalar.*

GİRİŞ

Bilimsel makale, özgün araştırma sonuçlarını tanımlayan, yazılmış ve basılmış bir rapordur (Day, 1997). Bu tanıma göre bilimsel makale özgün bir araştırmaya ait sonuçların ilk yayını ve tekrarlandığında aynı sonuçlara ulaşılabilecek bir yapıda olmalıdır (Seçkin, 2003). Yapılan araştırmaların sonucu ne kadar özgün ve çarpıcı olursa olsun bilim dünyasıyla paylaşılmadığı sürece bilimsel niteliği tartışmalı olacaktır (Asan, 2006). Uzun yıllardır çalışmaların bilim dünyasına sunulması genelde bilimsel dergiler aracılığı ile olmaktadır (Day, 1997). Araştırmacılar için yaptıkları bilimsel araştırmalar kadar hazırladıkları raporları yayın olarak bilim dünyasının hizmetine sunmak da zorlu bir süreçtir. Bu süreçte ilk olarak araştırmacılar tamamladıkları bilimsel araştırma raporlarını yayınlamak üzere çalışma alanıyla ilgili akademik dergilere gönderirler. Yapılan ön incelemeler sonrasında uygun görülen araştırmalar hakemlere gönderilerek daha detaylı incelenmesi ve değerlendirilmesi istenir. Bunun en önemli amacı, yeterli araştırmaların kabulü, zayıf araştırmaların geliştirilmesi ve yetersiz araştırmaların da reddedilmesidir (Bornmann & Daniel, 2010; Wijnhoven & Dejong, 2010).

Bilimsel araştırma raporlarının değerlendirilmesi önemli bir süreç olmasına rağmen değerlendirme ölçütleri tüm alanlar için henüz belirli bir standarda oturmuş değildir. Birçok derginin kendi belirlediği değerlendirme ölçütleri

*Dr. Yüksel Göktaş Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri alanında Doçenttir. Çalışma alanları arasında; Web 2.0, eğitimde teknoloji kullanımı ve entegrasyonu, öğretim tasarımı, problem tabanlı öğrenme ve araştırma yöntemleri yer almaktadır. İletişim: Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, 25240 Erzurum. E-posta: yukselgoktas@atauni.edu.tr Tel: 0442 231 40 47.

vardır. Yapılan bilimsel araştırmaların çok azı ilk gönderiminde dergilerin değerlendirme ölçütlerinden başarı ile geçerek yayınlanır (Summers, 2001). Değerlendirme kriterlerinden geçemeyen araştırmalar ise ya reddedilir ya da gerekli düzeltmelerin yapılmasından sonra tekrar değerlendirmeye alınır.

Alan yazın incelemesinde bilimsel araştırmaların dergilerin değerlendirme ölçütlerinden geçemeyip reddedilmesini etkileyen birçok hata olduğu görülmüştür. Bilimsel araştırmalarda yapılan hataları şekilsel hatalar ve içeriksel hatalar olarak iki bölümde inceleyen Arıkan (2009); şekilsel hataları araştırmanın belirlenen şekilsel standartlara ve normlara uymaması olarak belirtirken, içeriksel hataları ise araştırmaların giriş, yöntem, bulgular gibi bölümlerinde yapılan hatalar olarak belirtmiştir. Şekilsel hatalar; dilbilimsel hataların düzenlenmesi, tablo ve grafiklerin şekilsel olarak düzenlenmesi, makalenin dergi yayın formatına sokulması gibi küçük çaplı düzenlemeler ile giderilebilirken, içeriksel hatalar giriş bölümünü geliştirmek, yöntem bölümü düzenlemek, yeni istatistiksel analizler kullanmak, bulguları yeniden farklı şekilde yorumlamak gibi büyük çaplı düzenlemeler gerektirebilir (Belcher, 2009; Arıkan, 2009). Bu düzenlemelerin gerektiği gibi yapılmaması durumunda araştırmaların reddedilmesi kaçınılmaz olmaktadır. Sönmez (2005) bilimsel araştırmalarda yapılan bir hatanın başka hatalara da sebep olabileceğini belirtmiştir. Örneğin, giriş, amaç, problem durumu gibi bölümlerde yapılacak bir hatanın; yöntem, örneklem seçimi, veri toplama araçları, verilerin analizi gibi bölümlerde de pek çok hatalara ve tutarsızlıklara neden olacağını belirtmiş, araştırma yapısının araştırma problemi ve amacı etrafında geliştirilmesi gerektiğini bildirmiştir. Price ve Maushak (2000) dergi editörlerinin en sık karşılaştıkları hataları; derginin hedef kitlesine uygun olmaması, zayıf konu seçimi, uygun olmayan yöntem seçimi, zayıf yazım, araştırma kalitesindeki zayıflık, intihal gibi etik ihlaller olarak belirtmiştir. Bilimsel araştırmalarda sık yapılan hatalar ve reddedilme nedenlerine yönelik araştırmalar incelendiğinde en sık karşılaşılan hatalar Tablo 1’de özetlenmiştir.

Tablo 1. Bilimsel Araştırmalarda Sık Yapılan Hatalar ve Ret Nedenleri

	Ajao (2005)	Audisio ve ark. (2009)	Bordage (2001)	Chernick (2008)	Fischer (2004)	Gupta ve ark. (2013)	Hess (2004)	McKercher ve ark. (2007)	Pierson (2004)	Uluoğlu (2010)
Makale içeriğinin derginin ilgi alanı dışında olması		✓			✓	✓			✓	✓
Araştırma konusunun yeterince güncel, ilginç ve özgün olmaması	✓			✓		✓				✓
Makalenin anlam bütünlüğünde ve okunmasında güçlük olması	✓	✓		✓	✓	✓				✓
Derginin yazım kurallarıyla uyumsuz olması				✓					✓	✓
Yazımda dilbilgisi, gösterim ve kısaltma hataları yapılması			✓	✓				✓	✓	✓
Aşırı macilik, sahtecilik, uydurmacılık gibi etik ihlallerin olması				✓						✓
Araştırma konusu ve öneminin açık olarak yazılmaması								✓		✓
Araştırmanın amacının, gerekçesinin ve probleminin açık olarak yazılmaması	✓	✓	✓							✓
Uygun ve güncel olmayan alan yazın bilgisi verilmesi		✓	✓		✓			✓		✓

Araştırma tasarımının uygunsuz/hatalı/zayıf olması	✓			✓		✓	✓	✓
Araştırmanın geçerlik-güvenirlik önlemlerinin yeterli düzeyde alınmamış olması	✓		✓					✓
Örneklemin sayıca yetersiz olması		✓	✓					
Veri toplama araçlarının/verilerin araştırmanın amaçlarına uygun olmaması			✓		✓			✓
Analiz yönteminin ve/veya istatistiğin uygunsuz/yetersiz olması	✓	✓	✓	✓	✓			✓
Tablo ve şekillerin yapılarının/açıklamalarının uygun olmaması	✓	✓						✓
Bulguların tekrar edilmesi/sadece verilerin sunulması	✓				✓			✓
Yorumların bulgulardan bağımsız olması	✓				✓			
Araştırma bulgularına dayalı olmayan abartılı yorumların yapılması			✓		✓	✓		

Tablo 1’de en çok dikkati çeken hatalar “makalenin anlam bütünlüğünde ve okunmasında güçlük olması”, “yazımda dilbilgisi, gösterim ve kısaltma hataları yapılması”, “analiz yönteminin ve/veya istatistiğin uygunsuz/yetersiz olması”, “uygun ve güncel olmayan alan yazın bilgisi verilmesi” dir. Birçok bilimsel araştırma benzeri hatalardan dolayı hakem değerlendirmesinden geçememekte ve reddedilmektedir. Yapılan araştırmalar da yayınlanmış makalelerin çoğunun, öncesinde bir ya da birkaç dergi tarafından reddedilmiş makaleler olduğunu göstermiştir. (Bornmann & Daniel, 2010; Turcotte, Drolet & Girard, 2004). Ehara & Takahashi (2007) yaptıkları araştırmada bilimsel yazıların reddedilme oranlarının %22.6 ile %73.4 arasında olduğunu bildirmişlerdir.

Bilimsel araştırmalarda yapılan hatalar ve reddedilme nedenlerini araştıran sınırlı sayıda araştırma mevcuttur ve bu araştırmaların büyük bir bölümü sağlık alanında yapılmıştır. Özellikle eğitim alanında bu tür araştırmaların eksikliği göze çarpmaktadır. Bu bağlamda çalışmanın amacı; eğitim araştırmaları yayınlayan bilimsel dergilere gönderilen araştırmalarda sık yapılan hataları ve bu hataların, makalelerin reddedilmesindeki etkilerini dergi editörlerinin ve hakemlerinin görüşlerine göre belirlemektir. Bu çalışma, eğitim alanında yapılan bilimsel araştırmalarda hangi noktalara dikkat edilmesi gerektiğini ortaya koyması açısından önemlidir. Aynı zamanda araştırma sonuçları, alanda araştırma yapan araştırmacıların daha kaliteli araştırmalar yapmalarına ve bunları bilimsel dergilerde yayınlatabilmelerine yardımcı olacaktır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmaktadır.

1. Dergi editörlerinin ve hakemlerinin görüşlerine göre; eğitim araştırmaları yayınlayan SSCI ve ULAKBİM dizinlerinde taranan Türkiye kökenli dergilere gönderilen bilimsel araştırmalarda;
  - a. Sık yapılan hatalar nelerdir?
  - b. Yapılan hatalar, makalelerin reddedilmesini ne oranda etkilemektedir?
2. Eğitim araştırmaları yayınlayan SSCI ve ULAKBİM dizinlerinde taranan Türkiye kökenli dergilere gönderilen bilimsel araştırmalarda yapılan hatalar ve bu hataların reddedilmeye etkilerine yönelik, dergi editörlerinin ve hakemlerinin görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

2. YÖNTEM

Bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Mevcut durumu olduğu gibi betimlemek amacıyla kullanılan bu yöntemde veriler anket yardımıyla toplanmıştır (Karasar, 2005; McMillan & Schumacher, 2010). Elde edilen verilerin analizinde betimsel istatistik yöntemler ve kestirimsel istatistik yöntemlerinden bağımsız t-testi yöntemi kullanılmıştır.

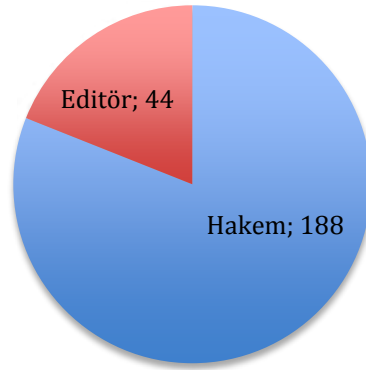
2.1 Veri Toplama Araçları

Çalışmada; örneklem grubunun sayıca fazla ve dağınık olması nedeniyle veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır (McMillan & Schumacher, 2010). Anket araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. İlk olarak; alan yazında yer alan bilimsel makalelerden, araştırma yöntemi kitaplarından ve bazı dergilerin hakem/editör değerlendirme formlarından faydalanılarak anket maddeleri havuzu oluşturulmuştur. Anket maddeleri, giriş, yöntem, bulgular, tartışma sonuç öneriler ve genel nedenler olmak üzere beş bölüme ayrılmıştır. Daha sonra sekiz doktora öğrencisiyle akran değerlendirmesi yapılmış ve alınan geri bildirimler doğrultusunda ankette düzeltmeler yapılarak uzman görüşüne sunulmuştur. Eğitim alanında doktoralı ve çeşitli dergilerde hakem ve editör olarak görev yapan ikisi ölçme ve değerlendirme bölümünden olmak üzere beş uzman tarafından sırayla incelenen anket, her uzmandan alınan geri bildirimler doğrultusunda düzenlenerek diğer uzmanlara sırayla sunulmuştur. Gerekli düzeltmelerden sonra anket Türkçe dil uzmanı tarafından kontrol edilmiş ve son şekli verilmiştir. Ankette toplam 43 madde ve 5 adet de açık uçlu soru bulunmaktadır. Açık uçlu sorular dışındaki her anket maddesi için iki farklı veri toplanmıştır. Birincisi; ilgili maddede söz edilen “hatanın yapılma sıklığı” ile ilgili verilerin toplandığı beş dereceli (1- hiçbir zaman, 2- nadiren, 3- zaman zaman, 4- çoğu zaman, 5- her zaman) hazırlanmış ölçektir. İkincisi ise; ilgili maddede sözü edilen hatanın “reddedilmeye etkisi” ile ilgili bilgilerin toplandığı beş dereceli (1=Hiç, 5=Çok) hazırlanmış semantik ayırım ölçeğidir.

2.2 Çalışmanın Katılımcıları ve Süreç

Çalışmanın katılımcıları; eğitim alanında yayın yapan ve Ocak 2012 tarihinde SSCI ve ULAKBİM dizinlerinde taranan Türkiye kökenli toplam 32 derginin editör ve hakemlerinden oluşmaktadır. Çalışılabilir evrenin tümüne ulaşılması hedeflendiğinden örneklem seçimine gidilmemiştir. Söz konusu dergiler araştırmacılar tarafından tek tek incelenerek editör ve hakemlerin listeleri oluşturulmuştur. Arama motorları yardımıyla toplam 993 editör ve hakemin e-posta adreslerine ulaşılmıştır. Geliştirilen anket web ortamına aktarılarak web adresi dergilerin editör ve hakemlerine e-posta yoluyla iletilmiş ve onlardan çalışmaya katılmaları talep edilmiştir. Toplam sekiz hafta süren veri toplama sürecinde her gün belirli sayıda kişiye e-posta gönderilerek toplam dört hafta içerisinde tüm kişilere anket ulaştırılmıştır. Bir haftalık aranın ardından anket bu sefer tüm katılımcılara aynı anda gönderilmiş ve üç hafta daha yayında kalmıştır. Gönderilen ankete 232 katılımcı tarafından veri sağlanarak bu veriler analiz sürecinde kullanılmıştır. Grafik 1’ de katılımcılara ait demografik bilgilere yer verilmiştir.

Grafik 1 Örnekleme Ait Demografik Veriler

2.3 Verilerin Analizi

Elde edilen nicel veriler SPSS 20 istatistik yazılımı kullanılarak, betimsel istatistik yöntemler (yüzde, ortalama ve standart sapma değerleri) ve kestirimsel istatistik yöntemlerinden bağımsız t-testi kullanılarak çözümlenmiştir. Beş bölümden oluşan anketin her bölümüne ait veriler tablolarla sunulmuştur.

Açık uçlu sorulardan elde edilen verilerin cevapların değerlendirilmesinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde toplanan verinin ilk haline mümkün olduğunca sadık kalınmış ve araştırmaya katılan bireylerin söylediklerinden doğrudan alıntılar yapılarak veriler betimsel bir yaklaşımla sunulmaya çalışılmıştır.

2.4 Geçerlik ve Güvenirlik

Çalışmanın geçerlik ve güvenilirliğinin sağlanması için araştırmacılar tarafından çeşitli önlemler alınmıştır. Bunlar arasında geliştirilen anket için ekran değerlendirmesi, alan uzmanı görüşü, dil uzmanı görüşü alınması vardır. Ayrıca yöntemin ve araştırmacı rollerinin ayrıntılı yazılması da çalışmanın geçerlik önlemleri arasındadır. Geliştirilen ankete yönelik güvenilirlik analizleri her bölüm için ayrı ayrı yapılarak hem makalelerde yapılan hatalara yönelik hem de yapılan hataların reddedilmeye etkisine yönelik Cronbach' s Alpha (α) katsayıları Tablo 2' de verilmiştir.

Tablo 2. Anket Bölümlerine İlişkin Güvenirlik Sonuçları

Bölümler	Madde Sayısı	Cronbach' s Alpha İç Tutarlılık Katsayısı (α)	
		Yapılan Hatalar	Reddedilmeye Etkisi
Genel Nedenler Bölümü	12	0.77	0.82
Giriş Bölümü	5	0.85	0.89
Yöntem Bölümü	15	0.92	0.93
Bulgular Bölümü	5	0.83	0.84
Tatışma, Sonuç ve Öneriler Bölümü	7	0.85	0.91
Anket Toplamı	44	0.84	0.88

Tablo 2' ye göre anket bölümlerine ait güvenilirlik katsayıları en düşüğü 0.77 en yükseğı ise 0.93 olmak üzere oldukça yüksek çıkmıştır. Bu değerler geliştirilen anketin güvenilirliğinin yüksek olduğu anlamına gelir.

2.5 Araştırmacıların Rolü

Çalışmayı öğretim teknolojileri alanında çalışan iki öğretim üyesi ve üç doktora öğrencisi yürütmüştür. Araştırmacılar eşgüdümlü şekilde çalışarak süreç içerisinde fikir alışverişinde bulunmuşlar ve çalışmayı yönlendirmişlerdir. Ulusal ve uluslararası bir çok dergide hakemlik yapmakta olan öğretim üyeleri uzman görüşü alma, anketi katılımcılara iletme, analiz sonuçlarını değerlendirme gibi görevleri üstlenirken; doktora öğrencileri anket havuzu oluşturma, belirlenen dergilerin editör ve hakemlerinin elektronik posta adreslerine ulaşma, anketi web ortamına aktarma ve yönetme, verilerin analizini yapma gibi görevleri üstlenmişlerdir.

3. BULGULAR

Bu bölümde SSCI ve ULAKBİM kapsamındaki eğitim araştırmaları yayınlayan Türkiye kökenli dergilere gönderilen bilimsel araştırmalarda sık yapılan hatalar ve bu hataların araştırmaların reddedilmesindeki etkileri yedi başlık altında incelenmiştir. Alt başlıklar; makalenin geneli, giriş bölümü, yöntem bölümü, bulgular bölümü, tartışma, sonuç ve öneriler bölümü, tüm bölüm ortalamaları ve hakem, editör görüşlerinin karşılaştırılması şeklinde adlandırılmıştır. İlk altı başlık için oluşturulan tablolarda maddeler yapılan hataların ortalamalarına göre sıralanarak bu maddelere ait ortalama ($\bar{X}$) ve standart sapma (SS) değerleri verilmiş, son başlıkta ise bağımsız t- testi sonuçları tablo olarak verilmiştir. Daha sonra açık uçlu sorulara verilen cevaplar ilgili bölümün altına nicel verileri destekleyen kullanıcı cevabı olarak sunulmuştur.

3.1 Makalenin Genelinde Yapılan Hatalar ve Bunların Reddedilmeye Etkileri

Tablo 3' te katılımcıların eğitim araştırmaları yayınlayan dergilere gönderilen bilimsel araştırmalarda genel olarak sık yapılan hatalar ve bu hataların reddedilmeye etkilerine verdikleri yanıtların analiz sonuçlarına yer verilmiştir. Elde edilen bulgulara göre makalelerin genelinde en sık karşılaşılan hata "Araştırma konusunun özgün olmaması" ($\bar{X} = 3.44$) olurken, en az karşılaşılan hata "aşırımcılık, sahtecilik, uydurmacılık gibi etik ihlallerin olması ya da bunlardan şüphelenilmesi" ($\bar{X} = 2.28$) olmuştur.

Yapılan hataların reddedilmeye etkileri incelendiğinde ise sıralamada değişiklik olduğu belirlenmiş ve "aşırımcılık, sahtecilik, uydurmacılık gibi etik ihlallerin olması ya da bunlardan şüphelenilmesi" ($\bar{X} = 4.44$) maddesi reddedilmeye etkisi en fazla olan hata olarak ortaya çıkmıştır. "Araştırma konusuna uygun ve etkileyici bir başlığın olmaması" ($\bar{X} = 2.18$) maddesi araştırmaların reddedilmesine etkisi en az olan durum olarak görülmüştür.

Tablo 3. Makalenin Genelinde Yapılan Hatalar ve Bunların Reddedilmeye Etkileri

Genel Nedenlere Ait Maddeler	Hata oranları		Reddedilmeye Etkisi	
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS
3 Araştırma konusunun özgün olmaması	3.44	0.83	3.65	1.10
4 Araştırmanın anlam bütünlüğünün olmaması	3.23	0.82	3.84	1.03
2 Araştırma konusunun güncel ve ilgi çekici olmaması	3.16	0.73	3.30	1.10
7 Araştırmanın yazımında imla ve noktalama hatalarının çok olması	3.00	0.91	2.28	1.09
6 Araştırmanın biçimsel özelliklerinin derginin yazım kurallarına uygun olmaması (metin içi kaynak gösterimi, kaynakça listesi, yazı stili vb.)	2.96	0.96	2.61	1.32
5 Araştırmanın okunmasının güç olması	2.91	0.82	3.31	1.19
10 Araştırma konusuna uygun ve etkileyici bir başlığın olmaması	2.72	0.83	2.18	1.07
11 Kısa özetin (öz) araştırmayı yansıtmaması	2.59	0.94	2.31	1.18
1 Araştırma içeriğinin derginin konu alanı dışında olması	2.33	0.67	3.66	1.38
9 Etik kurallara uyulmaması (etik kurullardan onay alma, katılımcıların araştırmaya gönüllü olarak katılmasına ilişkin izin alma vb.)	2.32	0.98	3.67	1.44
8 Aşırı macul, sahtecilik, uydurmacılık gibi etik ihlallerin olması ya da bunlardan şüphelenilmesi	2.28	0.97	4.44	1.27

Makalenin genelinde yapılan hatalar ve reddedilmeye etkileri ile ilgili açık uçlu sorulara verilen cevaplar incelendiğinde ise katılımcılar genellikle bu bölümdeki maddelerle ilgili kesin olarak reddetmekten ziyade düzeltme vermeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Bu bulguyu destekleyen katılımcı cevabı şu şekildedir:

“...bazı hatalar önemli olsa da bu konuda düzeltme istenebilir, o nedenle reddetmeye etkisi az gösterilmiştir (örn. 6, 7, 10 gibi)...”

3.2 Makalenin Giriş Bölümünde Yapılan Hatalar ve Bunların Reddedilmeye Etkileri

Tablo 4’ te eğitim araştırmaları yayınlayan dergilere gönderilen bilimsel araştırmaların giriş bölümünde sık yapılan hatalar ve bu hataların reddedilmeye etkilerine yer verilmiştir. Elde edilen bulgulara göre makalelerin giriş bölümünde en sık karşılaşılan hata “araştırmanın kuramsal temellerinin zayıf olması” ($\bar{X}$ =3.45) olurken, en az karşılaşılan hata “araştırma hipotez(ler)inin ve/veya sorularının araştırmanın amacına uygun olmaması” ($\bar{X}$ =2.95) olmuştur. Yapılan hataların reddedilmeye etkileri incelendiğinde “araştırma hipotez(ler)inin ve/veya sorularının araştırmanın amacına uygun olmaması” ($\bar{X}$ =3.84) maddesi reddedilmeye etkisi en fazla olan giriş bölümü hatası olarak ortaya çıkarken, “araştırmanın öneminin ve gerekçesinin belirtilmemesi” ($\bar{X}$ =3.38) maddesi araştırmaların reddedilmesine etkisi en az olan giriş bölümü hatası olarak görülmüştür.

Tablo 4. Makalenin Giriş Bölümünde Yapılan Hatalar ve Bunların Reddedilmeye Etkileri

	Giriş Bölümüne Ait Maddeler	Hata oranları		Reddedilmeye Etkisi	
		$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS
12	Araştırmanın kuramsal temellerinin zayıf olması	3.45	0.74	3.81	1.08
14	Araştırmanın öneminin ve gerekçesinin belirtilmemesi	3.19	0.74	3.38	1.12
13	Araştırma amacının açık bir şekilde belirtilmemesi	3.11	0.75	3.46	1.11
16	Alanyazının araştırmanın amacına/araştırma sorularına uygun olmaması	2.98	0.84	3.63	1.14
15	Araştırma hipotez(ler)inin ve/veya sorularının araştırmanın amacına uygun olmaması	2.95	0.74	3.84	1.16

Makalelerin giriş bölümünde yapılan hatalara yönelik açık uçlu sorulara verilen cevaplar incelendiğinde; katılımcılar bu bölümdeki maddelerde belirtilen hataların genellikle düzeltmeyle aşılabileceği konusunda hemfikirdir. Ancak özellikle alan yazın taramada olabilecek eksikliklerin kritik öneme sahip olduğu vurgulanmıştır. Bu görüşü destekleyen katılımcı cevabı şu şekildedir:

“Çalışmanın literatür tarama kısmı yetersiz ise veya güncel değil ise düzeltme/yeniden yazılması talebinde bulunur, ancak reddetmem.”

3.3 Makalenin Yöntem Bölümünde Yapılan Hatalar ve Bunların Reddedilmeye Etkileri

Tablo 5’ te eğitim araştırmaları yayımlayan dergilere gönderilen bilimsel araştırmaların yöntem bölümünde yapılan hatalar ve bu hataların reddedilmeye etkilerine yer verilmiştir. Elde edilen bulgulara göre makalelerin yöntem bölümünde en sık karşılaşılan hata “araştırma yönteminin açık ve detaylı olmaması” ($\bar{X} = 3.24$) olurken, en az karşılaşılan hata “evren ve örneklemin belirtilmemesi” ($\bar{X} = 2.65$) olmuştur.

Yapılan hataların reddedilmeye etkileri incelendiğinde “seçilen yöntemin araştırmanın amacına uygun olmaması” ($\bar{X} = 4.27$) maddesi reddedilmeye en fazla etkisi olan yöntem bölümü hatası olarak ortaya çıkarken, “araştırmacıların araştırma sürecindeki rolünden bahsedilmemesi” ($\bar{X} = 2.74$) maddesi araştırmaların reddedilmesine etkisi en az olan yöntem bölümü hatası olarak görülmüştür.

Tablo 5. Makalenin Yöntem Bölümünde Yapılan Hatalar ve Bunların Reddedilmeye Etkileri

Yöntem Bölümüne Ait Maddeler	Hata oranları		Reddedilmeye Etkisi	
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS
18 Araştırma yönteminin açık ve detaylı olmaması	3.24	0.76	3.78	1.02
25 Veri toplama araçlarının özelliklerinin (yapısal, içerik vb) ayrıntılı bir şekilde belirtilmemesi	3.22	0.80	3.54	1.07
26 Veri toplama araçlarının geçerlik-güvenirlik önlemlerinin alınmaması	3.19	0.85	4.06	1.01
20 Örneklem seçim yönteminin açık ve anlaşılır olmaması	3.13	0.83	3.54	1.03
27 Veri toplama sürecinin ayrıntılı açıklanmaması	3.13	0.81	3.34	1.05
30 Araştırmacıların araştırma sürecindeki rolünden bahsedilmemesi	3.03	1.06	2.74	1.14
29 Kullanılan istatistiksel yöntemlerin araştırma sorularına veya toplanan verilere uygun olmaması	3.01	0.87	4.21	0.94
22 Örneklem evreni temsil etmede yeterli olmaması	2.97	0.86	3.73	1.17
31 Veri toplama sürecinde/Araştırma uygulama koşullarının geçerlik-güvenirlik önlemlerinin alınmaması	2.96	0.86	3.54	1.16
17 Seçilen yöntemin araştırmanın amacına uygun olmaması	2.91	0.8	4.27	0.94
28 Kullanılan veri analiz yönteminin açıklanmaması	2.91	0.87	3.56	1.14
23 Örneklemle ilgili demografik bilgilerin yeterince açık olmaması	2.88	0.83	3.05	1.11
24 Veri toplama araçlarının araştırmanın amacına uygun olmaması	2.83	0.95	4.10	1.10
21 Örneklem araştırmanın amacına uygun olmaması	2.80	0.9	3.92	1.11
19 Evren ve örneklem belirtilmemesi	2.65	0.93	3.56	1.17

Makalelerin yöntem bölümünde yapılan hatalara yönelik açık uçlu sorulara verilen cevaplar incelendiğinde ise; örneklem evreni temsil etmedeki yeterliliği vurgulanmıştır. Örneklem evreni temsil etmediği durumlarda örneklem “çalışma grubu” diye değiştirilmesi önerilmiştir. Bir başka bulguda ise özellikle nitel araştırmalarda analiz ve verilerin tartışılması kısmında yapılan hatalara dikkat çekilmiştir. Bu bulguları destekleyen katılımcı cevabı şu şekildedir:

“Örneklem evreni temsil etmiyorsa, çalışma grubu diye değiştirilmesini öneririm”

“Özellikle nitel çalışmalarda analiz ve verilerin tartışılması kısımlarında çok hatalar oluyor. Nitel veri analizi, sunumu ve tartışılmasının maalesef şimdiye kadar gelen hiç bir makalede yeterli olduğunu düşünmedim.”

3.4 Makalenin Bulgular Bölümünde Yapılan Hatalar ve Bunların Reddedilmeye Etkileri

Tablo 6’ da eğitim araştırmaları yayınlayan dergilere gönderilen bilimsel araştırmaların bulgular bölümünde yapılan hatalar ve bu hataların reddedilmeye etkilerine yer verilmiştir. Elde edilen bulgulara göre makalelerin bulgular bölümünde en sık karşılaşılan hata “bulguların araştırma sorularını cevaplamada yetersiz olması” ($\bar{X}$ =2.98) olurken, en az karşılaşılan hata “bulguların araştırma sorularına uygun olmaması” ($\bar{X}$ =2.82) olmuştur.

Yapılan hataların reddedilmeye etkileri incelendiğinde “bulguların araştırma sorularına uygun olmaması” ($\bar{X}$ =4.01) maddesi reddedilmeye etkisi en fazla olan bulgular bölümü hatası olarak ortaya çıkarken, “gereksiz

ayrıntı, tablo ve şekillerin olması” ($\bar{X} = 2.67$) maddesi araştırmaların reddedilmesine etkisi en az olan bulgular bölümü hatası olarak görülmüştür.

Tablo 6. Makalenin Bulgular Bölümünde Yapılan Hatalar ve Bunların Reddedilmeye Etkileri

Bulgular Bölümüne Ait Maddeler	Hata oranları		Reddedilmeye Etkisi	
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS
33 Bulguların araştırma sorularını cevaplamada yetersiz olması	2.98	0.84	3.97	0.98
36 Bulgularda öznel ifadelerin/yargıların bulunması	2.89	0.89	2.97	1.19
34 Gereksiz ayrıntı, tablo ve şekillerin olması	2.88	0.90	2.67	1.07
35 Tablo ve şekillerle ilgili açıklamaların uygun olmaması	2.88	0.87	2.88	1.13
32 Bulguların araştırma sorularına uygun olmaması	2.82	0.86	4.01	1.07

Makalelerin bulgular bölümünde yapılan hatalara yönelik açık uçlu sorulara verilen cevaplar incelendiğinde ise; katılımcıların genellikle bu bölümde yapılan hatalara düzeltme talep ettikleri görülmüştür. Bu bölüme yapılan en önemli eleştiri ise anket maddelerinin sadece nicel ve nitel araştırmalara yönelik olduğu ancak derleme niteliğinde olan araştırmaların da olabileceği yönündedir. Araştırmanın sınırlılıklarından olan bu durum için örnek katılımcı cevabı şu şekildedir:

“Bu bölümdeki sorularınız sadece nitel ve nicel araştırmalara ilişkin uygulamaları kapsıyor. Oysa bazı makaleler derleme niteliğinde, onlara ilişkin değerlendirmelerimiz?”

3.5 Makalenin Tartışma, Sonuç ve Öneriler Bölümünde Yapılan Hatalar ve Bunların Reddedilmeye Etkileri

Tablo 7’ de eğitim araştırmaları yayınlayan dergilere gönderilen bilimsel araştırmaların tartışma, sonuç ve öneriler bölümünde yapılan hatalar ve bu hataların reddedilmeye etkilerine yer verilmiştir. Elde edilen bulgulara göre makalelerin tartışma, sonuç ve öneriler bölümünde en sık karşılaşılan hata “araştırma soruları ve bulguları temel alınarak, ilgili alan yazınla (paralel ve karşıt görüşlerle) birlikte tartışılmaması” ($\bar{X} = 3.60$) olurken, en az karşılaşılan hata “araştırmanın sınırlılıklarının belirtilmemesi” ($\bar{X} = 3.21$) olmuştur.

Yapılan hataların reddedilmeye etkileri incelendiğinde “araştırma bulgularına uygun sonuç ve çıkarımların olmaması” ($\bar{X} = 3.81$) maddesi reddedilmeye etkisi en fazla olan tartışma, sonuç ve öneriler bölümü hatası olarak ortaya çıkarken, “daha sonra yapılabilecek araştırmalara yönelik önerilerin bulunmaması” ($\bar{X} = 2.69$) maddesi araştırmaların reddedilmesine etkisi en az olan tartışma, sonuç ve öneriler bölümü hatası olarak görülmüştür.

Tablo 7. Makalenin Tartışma, Sonuç ve Öneriler Bölümünde Yapılan Hatalar ve Bunların Reddedilmeye Etkileri

Tartışma, Sonuç ve Öneriler Bölümüne Ait Maddeler	Hata oranları		Reddedilmeye Etkisi	
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS
39 Araştırma soruları ve bulguları temel alınarak, ilgili alan yazınla (paralel ve karşıt görüşlerle) birlikte tartışılmaması	3.60	0.84	3.69	1.05
37 Tartışmada bulguların tekrar edilmesi	3.50	0.83	3.01	1.19
40 Araştırma bulgularına uygun sonuç ve çıkarımların olmaması	3.40	0.77	3.81	1.04
38 Yorumların bulgulardan bağımsız ve/veya abartılı olması	3.36	0.85	3.54	1.16
43 Araştırma sonuçlarının uygulanabilirliğine ilişkin önerilere yer verilmemesi	3.35	0.83	2.84	1.09
42 Daha sonra yapılabilecek araştırmalara yönelik önerilerin bulunmaması	3.22	0.86	2.69	1.15
41 Araştırmanın sınırlılıklarının belirtilmemesi	3.21	0.88	3.06	1.14

Makalelerin tartışma, sonuç ve öneriler bölümünde yapılan hatalara yönelik açık uçlu sorulara verilen cevaplar incelendiğinde ise; katılımcıların genellikle en fazla üzerinde durdukları konunun tartışma ve sonuç yazmanın araştırmacılar tarafından çok bilinen bir konu olmadığı ve ayrıca bu bölümde genellikle bulguların tekrar edildiği olmuştur. Bu bulguyu destekleyen katılımcı cevabı şu şekildedir:

“Tartışma ve sonuç yazımı da çok bilinen bir konu değil. Tartışma ve de sonuç yazarken bulgular tekrar ediliyor. Bulguların literatüre dayalı olarak karşılaştırılması, analizi, yorumlanması maalesef bilinmiyor.”

3.6 Makalelerde Yapılan Hatalar ve Bunların Reddedilmeye Etkileri Bölüm Oranları

Tablo 8’ de eğitim araştırmaları yayınlayan dergilere gönderilen bilimsel araştırmalarda yapılan hatalar ve bu hataların reddedilmeye etkilerine anket bölümleri ortalaması olarak yer verilmiştir.

Tablo 8. Makalelerde Yapılan Hatalar ve Bunların Reddedilmeye Etkileri Bölüm Oranları

Bölümler	Hata oranları		Reddedilmeye Etkisi	
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS
Tartışma, Sonuç ve Öneriler Bölümü	3.38	0.14	3.23	0.44
Giriş Bölümü	3.14	0.20	3.62	0.21
Yöntem Bölümü	2.99	0.17	3.66	0.42
Bulgular Bölümü	2.89	0.06	3.30	0.64
Genel Nedenler	2.81	0.40	3.04	0.91

Elde edilen bulgulara göre makalelerde en çok hata yapılan bölüm “tartışma, sonuç ve öneriler bölümü” ($\bar{X}$ =3.38) olurken, en az hatayla karşılaşılan bölüm “genel nedenler” ($\bar{X}$ =2.81) olmuştur. Yapılan hataların reddedilmeye etkileri incelendiğinde “yöntem bölümü” nde ($\bar{X}$ =3.66) yapılan hataların reddedilmeye en fazla etkisi varken,

“genel nedenler” bölümünde ($\bar{X} = 3.04$) yapılan hataların makalelerin reddedilmesinde en az etkiye sahip olduğu görülmüştür.

3.7 Makalelerde Yapılan Hatalar ve Bunların Reddedilmeye Etkilerine Yönelik Editör ve Hakem Görüşlerinin Farklılık Gösterdiği Anket Maddeleri

Tablo 9’ da çalışmanın ikinci araştırma sorusunda makalelerde yapılan hatalar ve bu hataların reddedilmeye etkilerine yönelik editör ve hakem görüşlerinin karşılaştırma sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 9. Yapılan Hataların Reddedilmeye Etkilerine Yönelik Editör ve Hakem Görüşlerinin Karşılaştırılması

“Araştırma içeriğinin derginin konu alanı dışında olması”	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p
Hakem	188	3.55	1.38	2.21	-2.199	.029
Editör	44	4.07	1.37			

Elde edilen bulgulara göre sadece “araştırma içeriğinin derginin konu alanı dışında olması” maddesinin reddedilmeye etkisi ortalamasında editörler lehine anlamlı bir farklılık çıkmıştır [$t_{(2,21)} = -2.199$, $p < .05$]. Diğer maddelerde editör ve hakem görüşlerinin ortalamaları birbirlerine yakın değerler almış hem yapılan hatalar hem de bunların reddedilmeye etkisi bölümlerinde anket maddeleri arasında anlamlı bir farklılık çıkmamıştır.

4. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Elde edilen veriler ışığında; genel bölümlerde yer alan maddelerden bilimsel araştırmalarda yapılan genel hataların en dikkat çekenleri arasında “araştırma konusunun özgün olmaması” (Ehara & Takahashi, 2007; WeiWei, Qi, XiaoYu, XiaPing & JinYu, 2009; Bornmann, Weymuth & Daniel, 2010), “araştırmanın anlam bütünlüğünün olmaması” (Uluoğlu, 2010; Chernick, 2008; Ajao 2005; Audisio & ark., 2009; Fischer, 2004) ve “araştırma konusunun güncel ve ilgi çekici olmaması” (Uluoğlu, 2010; Chernick, 2008; Ajao, 2005) gelmektedir. Bu maddelerin araştırmalarda en sık yapılan hatalar olmasına rağmen, sadece “araştırmanın anlam bütünlüğünün olmaması” araştırmanın reddedilmesini önemli oranda etkilemektedir. Bu bağlamda Shakiba, Salmasian, Yousefi-Nooraie ve Rohanizedegan (2008) makalelerin yayınlanmasındaki en önemli kriterlerlerden birisinin de iyi yazım olduğunu belirtmişlerdir.

Genel nedenlerde yapılan hatalarda genellikle düzeltme yoluna gidildiği belirtilmiştir. Ancak araştırmaların reddedilmesine etkisi en yüksek iki madde son yıllarda üzerinde önemle durulan bilimsel etik ilkelerdir. Bugün bilim dünyasında yaşanan en büyük sorun etik ihlallerden kaynaklanmaktadır (Bornmann & Daniel, 2008). Araştırmalarda aşırı macilik, sahtecilik, uydurmacılık gibi etik ihlallerin olması ve etik kurallara uyulmaması ya da bunlardan şüphelenilmesi gibi hatalar dergi editörleri ve hakemleri tarafından affedilmeyen hatalardır. Literatürde giderek üzerinde daha çok durulan bilimsel etik ve intihal ülkemizde yeterince irdelenmeyen konular olmasına rağmen (Uçak & Birinci, 2008) bu maddelerin araştırmalarda en az yapılan hatalar olması da dikkat çekmektedir. Bu da araştırmacıların bilimsel etik kurallar konusunda bilinçli olduklarını gösterebilir.

Makalelerin giriş bölümleri genellikle araştırma hakkında bilgiler içeren, araştırma konusu, önemi, amacı, gerekçesi, hipotezleri ve sorularının belirtildiği bölümdür. Elde edilen verilere göre araştırmalarda sıklıkla yapılan hatalardan en yüksek değeri alan maddelerin reddedilmeye etkisi düşüktür. Bu nedenle giriş bölümünde sıklıkla yapılan hataların da genellikle düzeltme ile giderilebileceği anlaşılmaktadır. Farklı olarak “araştırmanın kuramsal temellerinin zayıf olması” maddesi hem araştırmacılar tarafından en sık yapılan hatalar arasında hem de yapılan hataların reddedilmeye etkileri arasında yüksek değerler almıştır. Alan yazın; kapsam olarak araştırmanın çıkış noktası olan problem durumunu net olarak ortaya koyabilmek için okuyucuya araştırmayla ilgili uygun, güncel bilgiler verilmesinin yanı sıra güçlü bir kuramsal yapıda sunması gerekir. Alan yazının kuramsal temellerinin güçlü olması araştırmacıya çalıştığı konuyla ilgili teorik yapılar hakkında fikir vererek aslında araştırmacıya rehberlik edecek bir yol haritası da çıkarmasına yardımcı olabilir. Zayıf alan yazın birçok araştırmada da ret nedeni olarak görülmüştür (Bordage, 2001; Fischer, 2004; McKercher ve ark., 2007; Audisio ve ark., 2009; Uluoğlu, 2010). Bu bölümde öne çıkan hatalardan reddedilmeye etkisi en fazla olan bir diğer madde de “araştırma hipotezlerinin ve/veya sorularının araştırmanın amacına uygun olmaması” maddesidir. Araştırmanın temelini oluşturan bu alanların, açık, anlaşılır ve net olarak yazılmaması okuyucunun araştırma ile ilgili fikirlerini tam olarak oluşturamamasına neden olabilir. Araştırma sorularını okuyan her kişi aynı anlamı çıkarmalıdır (Sönmez, 2005)

Elde edilen bulgulara göre “yöntem bölümü” nde yapılan hataların reddedilmeye etkilerinin oranı diğer bölümlere göre yüksek çıkmıştır. Yani araştırmalar en fazla yöntem bölümünde yapılan hatalardan dolayı reddedilmektedir. Bu da araştırmacıların araştırma yöntemleri bilgisinin yetersiz olmasından kaynaklandığı düşünülebilir (Sayın, 2008). Bunu destekler nitelikte McKercher ve ark. (2007) hakemlerin; en fazla makalelerin yöntem bölümüyle ilgili problemlerle karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca Turcotte, Drolet ve Girard, (2004) yöntem bölümünün araştırmaların kaderi ile ilgili karar verici etken olduğunu belirtmişlerdir. Yöntem bölümünde yapılan en sık hataların başında “araştırma yönteminin açık ve detaylı olmaması” gelmektedir. Alan yazında da bu hatayı destekler araştırmalar vardır (Audisio ve ark., 2009). Oysa ki araştırma yönteminin açık ve detaylı bir şekilde tanımlanması okuyucuya yapılan araştırmanın yönteminin uygunluğunu, sonuçlarının geçerliğini ve güvenilirliğini değerlendirmesini sağlar. Aynı zamanda diğer araştırmacıların da ilgili araştırmayı tekrarlayabilmesi için rehberlik eder. Yöntem bölümlerinin en önemli kısımlarından biri olan veri toplama araçları ile ilgili yapılan hataların da sıklıkla karşılaşılmaması dikkat çekicidir. Geçerlik ve güvenilirlik önlemi yeterince alınmamış, yanlış bir veri toplama aracı ile veri toplamak, araştırmayla ilgisiz ve çarpık bilgiler elde etmeye bu da yanlış sonuçların ortaya çıkmasına neden olur. Bu maddeler en sık rastlanan hatalar olmasına rağmen reddedilmeye etkileri bakımından en yüksek maddeler arasında yer almamaktadırlar. Bunların yerine “seçilen yöntemin araştırmanın amacına uygun olmaması” maddesi ilk sırada yer almaktadır. Bir araştırmada kullanılacak yöntemi araştırmanın problem cümlesi başka bir deyişle araştırmanın amacı belirler (Sönmez, 2005). Bu yüzden araştırmacı yaptığı araştırmanın konusuna ve amacına uygun bir yöntem seçmeli ve uygulamalıdır. Eğer buna dikkat edilmezse problemin çözümlenmesi, verilerin toplanması ve yorumlanması mümkün değildir (Sönmez, 2005). Bu madde alan yazında benzer araştırmalarda da ilk sıralarda yer alan ve araştırmaların reddedilmesine büyük etkisi olan bir maddedir (Pierson, 2004; Ajao, 2005; McKercher ve ark., 2007; Uluoğlu, 2010). Bu maddeyi “kullanılan istatistiksel yöntemlerin araştırma sorularına veya toplanan verilere uygun olmaması” takip etmektedir. Araştırmayla ilgili tüm sonuçlar ve genellemeler analiz edilen verilere göre yapıldığından yöntemde ya da istatistiki verilerde olabilecek küçük bir hata bile yanlış sonuçların doğmasına ve yorumlanmasına neden olabilir. Buna paralel olarak

Bordage (2001) sağlık eğitimi araştırmalarında makale reddinin başlıca nedenleri arasında uygun olmayan ya da tamamlanmamış istatistikler ile uygun olmayan ya da yetersiz olan araçlar olarak belirtmiştir.

Bulgular bölümünde yapılan hataların karşılaşılma sıklığına ait oranlar birbirlerine çok yakındır. Ancak bu hataların reddedilmeye etkileri incelendiğinde öne çıkan maddeler sırasıyla “bulguların araştırma sorularına uygun olmaması” ve “bulguların araştırma sorularını cevaplamada yetersiz olması” olmuştur. Bu bölüm yöntem bölümünde yer alan veri toplama araçları, veri analizi teknikleri, evren, örneklem seçimiyle doğrudan ilgilidir. Bu bölümlerde yapılacak hatalar elde edilen bulguları doğrudan etkileyecektir.

Tartışma, sonuç ve öneriler bölümü hata oranının en yüksek olduğu bölüm olarak ortaya çıkmaktadır. Benzer olarak yapılan hataların reddedilmeye etkileri de aynı oranlarda yüksektir. Yani bu bölümde yapılan en sık hatalar araştırmaların reddedilmesine etkisi en yüksek olanlardır. “Araştırma soruları ve bulguları temel alınarak, ilgili alan yazınla birlikte tartışılmaması” en dikkat çeken maddedir. Bulguların ne anlama geldiği ayrıca sonuçların başka sonuçlarla desteklenmesi (Alexandrov, Hennerici & Norrving, 2009) bu bölümün en önemli işlevidir. Tartışma bölümü aslında bilimsel araştırmaların evrensel bilime kattığı değerleri başka araştırmalarla destekleyerek doğrulamaktır. Bu işlem, araştırmaya elde ettiği sonuçlar bakımından güvenilirlik katmaktadır (Pierson, 2004).

Anket maddeleri editör ve hakem görüşlerine göre karşılaştırdığında sadece “araştırma içeriğinin derginin konu alanı dışında olması” maddesi editörler lehine anlamlı farklılık göstermiştir. Bu farklılık dergi editörlerinin gönderilen araştırmaları ilk inceleyen kişiler olmasından kaynaklanır. Öncelikle gönderilen araştırmayı biçimsel ve içeriksel olarak inceleyen dergi editörleri araştırmanın hakem değerlendirmesine gönderilip gönderilmeyeceğine karar verir (Klingner, Scanlon & Pressley, 2005). Bu ilk değerlendirme sürecinde dahi birçok araştırma reddedilir. Bu ret nedenlerinden en önemlilerinden birisi de araştırmanın dergi konu kapsamının dışında olmasıdır (Fischer, 2004; Pierson, 2004).

Tüm bölümler dikkate alındığında dergi editörleri ve hakemlerinin görüşlerine göre; eğitim araştırmaları yayınlayan SSCI ve ULAKBİM dizinlerinde taranan Türkiye kökenli dergilere gönderilen makalelerde en fazla hataların sonuç, tartışma ve öneriler bölümü ile giriş bölümünde yapıldığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca yöntem bölümü ve giriş bölümünde yapılan hataların araştırmaların reddedilmesinde etkisi en fazla olan bölümler olduğu görölmüştür.

Sonuç olarak gerçekteştirilmiş bu araştırma ile hem bilimsel yazı yazma sürecinde yolun henüz başında olan genç akademisyenlere hem de dergi kurucularına makalelerin kabul edilme kriterlerinin belirlenmesinde rehberlik sağlanacağına inanılmaktadır. Tüm bunların yanında araştırmanın bazı sınırlılıkları da vardır. Bunlar arasında; araştırmadan elde edilen verilerin katılımcıların rol ve deneyimlerine göre yeterince karşılaştırılmaması, kullanılan veri toplama aracının anket olması nedeniyle katılımcılarla yüz yüze görüşme sağlanamadığından araştırmacılar tarafından öngörülemeyen başka hataların belirlenememesi, hakem ve editörlerden derleme türü makalelere yönelik değerlendirmelerinin alınmaması, sadece 23 katılımcının nitel veriler sağlaması, makale değerlendirme sürecinin bir ayağını oluşturan yazarların görüşlerine başvurulmaması, araştırmanın yurt içinde uygulanmış olmasından dolayı sonuçların genellenememesidir. Gerçekteştirilecek olan benzer araştırmalarda örneklemin geniş

seçilmesi ve katılımcıların deneyim ve üstlendikleri role göre karşılaştırılarak verilerin analiz edilmesi, makalesi reddedilen yazarlardan veri toplanması araştırma sonuçlarının daha güçlü olmasını sağlayacaktır.

Bütün bu sınırlılıklara rağmen araştırma sonucunda; bilimsel bir araştırma hazırlama sürecinde aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

- Araştırma konusu özgün olmalıdır.
- Araştırmanın kuramsal temelleri güçlü olmalıdır.
- Araştırmanın anlam bütünlüğünün olmasına dikkat edilmelidir.
- Araştırma yöntemi açık ve detaylı yazılmalıdır.
- Veri toplama araçlarının özellikleri (yapısal, içerik vb) ayrıntılı bir şekilde belirtilmelidir.
- Araştırma bulgularına uygun sonuç ve çıkarımlar yapılmalıdır.
- Yorumlar bulgulardan bağımsız ve/veya abartılı olmamalıdır.
- Tartışmada bulgular tekrar edilmemesine dikkat edilmelidir.
- Araştırma soruları ve bulguları temel alınarak, ilgili alan yazınıla (paralel ve karşıt görüşlerle) birlikte tartışılmalıdır.
- Araştırma sonuçlarının uygulanabilirliğine ilişkin önerilere yer verilmelidir.

Teşekkür

Araştırmada kullanılan anketin web ortamına aktarılmasında yardımcı olan Arş Gör. Ömer ARPACIK' a teşekkür ederiz.

MISTAKES ENCOUNTERED IN MANUSCRIPTS ON EDUCATION AND THEIR EFFECTS ON JOURNAL REJECTIONS

Embiya ÇELİK • Nuray GEDİK • Güler KARAMAN • Turgay DEMİREL • Yüksel Göktaş*

ABSTRACT

The aim of this study is determine most common mistakes made and the effect of these mistakes to rejection the manuscripts submitted to educational journals from the perpectves of journals' editors and referees. There are 44 items and 5 open-end questions in the questionnaire developed with this puspote. All items has two dimensions. The first dimension has 5-Likert scale which is to determine the most common mistakes made. The second dimension includes 1 to 5 degree semantic differantial scale which represents the effect of mistakes to rejection the manuscripts. The online questionnaire has been sent to editors and referess of Turkish oriented indexed journals. The data gathered from 232 participants were analysed. Quantitative data obtained from questionnaire items were analysed descriptively by giving mean and standart deviation scores. Qualitative data gathered via open ended questions were also analyzed descriptively. The results show that researchers mostly make mistakes in discussion, result and suggestions parts of the manuscripts. On the other side, mistakes made in method part is the most significant reason to rejection of the manuscripts.

Key Words: Mistakes in educational manuscripts, Manuscript review, manuscript reject.

---

*Yüksel GÖKTAŞ, Ph.D., is currently an Associate Professor at the Department of Computer Education and Instructional Technology. His research interests include Web 2.0, technology integration and usage, instructional design, problem-based learning, and research methods. Correspondance: Assoc. Prof. Dr. Yuksel Goktas, Ataturk University, Kazım Karabekir Faculty of Education, Department of Computer Education & Instructional Technology, 25240 Erzurum/Turkey. E-mail: yukselgoktas@ atauni.edu.tr Phone: +90 242 231 4047.

KAYNAKLAR

- Ajao, O. (2005). Some reasons for manuscript rejection by peer-reviewed journals. *Ann Ibadan Postgrad Med*, 3(2), 9-12.
- Alexandrov, A. V., Hennerici, M. G., & Norrving, B. (2009). Suggestions for reviewing manuscripts. *Cerebrovascular Diseases*, 28(3), 243-246. doi: 10.1159/000228588
- Arıkan, R. (2009). Tez hazırlama teknikleri: Araştırma tezlerinin reddedilmesi. Ankara, Detay Yayıncılık.
- Asan, A. (2006). Bilimsel dergilere yayın sunma ve yayın değerlendirme işlemleri. *Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık*, 101-106.
- Audisio, R. A., Stahel, R. A., Aapro, M. S., Costa, A., Pandey, M., & Pavlidis, N. (2009). Successful publishing: How to get your paper accepted. *Surgical Oncology*, 18(4), 350-356.
- Belcher, W.L. (2009). Writing your journal article in 12 weeks: A guide to academic publishing and success. Thousand Oaks, California: Sage.
- Bordage, G. (2001). Reasons reviewers reject and accept manuscripts: The strengths and weaknesses in medical education reports. *Academic Medicine*, 76(9), 889-896. doi: 10.1097/00001888-200109000-00010
- Bornmann, L., & Daniel, H. D. (2010). The manuscript reviewing process: Empirical research on review requests, review sequences, and decision rules in peer review. *Library & Information Science Research*, 32(1), 5-12. doi: 10.1016/j.lisr.2009.07.010
- Bornmann, L., Weymuth, C., & Daniel, H.D. (2010). A content analysis of referees' comments: how do comments on manuscripts rejected by a high-impact journal and later published in either a low-or high-impact journal differ? *Scientometrics*, 83(2), 493-506.
- Bornmann, L., Nast, I., & Daniel, H. D. (2008). Do editors and referees look for signs of scientific misconduct when reviewing manuscripts? A quantitative content analysis of studies that examined review criteria and reasons for accepting and rejecting manuscripts for publication. *Scientometrics*, 77(3), 415-432. doi: 10.1007/s11192-007-1950-2
- Chernick, V. (2008). How to get your paper rejected. *Pediatric Pulmonology*, 43, 220-223.
- Day R.A. (1997). Bilimsel bir makale nasıl yazılır ve yayımlanır? Çev: Gülay Aşkar Altay. 2. Baskı. Ankara: TÜBİTAK.
- Ehara, S., & Takahashi, K. (2007). Reasons for rejection of manuscripts submitted to AJR by international authors. [Article]. *American Journal of Roentgenology*, 188(2), W113-W116. doi: 10.2214/ajr.06.0448
- Fischer, C. C. (2004). Managing your research writing for success: Passing the "Gate Keepers." Retrieved February 2, 2007, from <http://www.westga.edu/~bquest/2004/gatekeepers.htm>
- Gupta, P., Kaur, G., Sharma, B., Shah, D., & Choudhury, P. (2013). What is submitted and what gets accepted in Indian Pediatrics: analysis of submissions, review process, decision making, and criteria for rejection. *Indian Pediatrics*, 50(1), 77-83.
- Hess, D.R. (2004). How to write an effective discussion. *Respiratory Care* 49(10),1238-1241.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Klingner, J. K., Scanlon, D., & Pressley, M. (2005). How to publish in scholarly journals. *Educational Researcher*, 34(8), 14-20.

- Liesegang, T. J., Shaikh, M., & Crook, J. E. (2007). The outcome of manuscripts submitted to the American Journal of Ophthalmology between 2002 and 2003. *American Journal of Ophthalmology*, 143(4), 551-560.
- McKercher, B, Law, R., Weber, K., Song, H., & Hsu, C. (2007). Why referees reject manuscripts. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 31(4), November 2007, 455-470
- McMillan, J. H., & Schumacher, S. (2010). *Research in education: Evidence-based inquiry*. (7th ed.). Boston, MA: Pearson.
- Pierson, D.J. (2004). The top 10 reasons why manuscripts are not accepted for publication. *RespirCare*, 49(10),1246-52.
- Price, R. V., & Maushak, N. J. (2000). Publishing in the field of educational technology: Getting started. *Educational Technology*, 40(4), 47-52.
- Sayın, S. (2008). Bilimsel araştırmalarda bazı istatistiksel ve yöntembilimsel hatalar-III: Güvenirlik kestirimlerine yönelik hatalar. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (1), 53-69.
- Seçkin, D. (2003). Bilimsel bir makale nasıl yazılır? *Dermatose*, 2, 90-94.
- Shakiba, B., Salmasian, H., Yousefi-Nooraie, R., & Rohanizadegan, M. (2008). Factors influencing editors' decision on acceptance or rejection of manuscripts: The authors' perspective. *Archives of Iranian Medicine*, 11(3), 257-262.
- Sönmez, V. (2005). Bilimsel araştırmalarda yapılan yanlışlıklar [Methodological errors in scientific research]. *Eurasian Journal of Educational Research*, 5 (18), 236-252.
- Summers, J. (2001). Guidelines for conducting research and publishing in marketing: From conceptualization through the review process. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 29 (4), 405-415.
- Turcotte, C., Drolet, P., & Girard, M. (2004). Study design, originality and overall consistency influence acceptance or rejection of manuscripts submitted to the Journal. *Canadian Journal of Anaesthesia- Journal Canadien D Anesthesie*, 51(6), 549-556.
- Uçak, Ö.N., Birinci, H.G.(2008). Bilimsel etik ve intihal. *Türk Kütüphaneciliği* 22 (2), 187-204.
- Uluoğlu, C. (2010). Makalelerin reddedilme nedenleri ve reddedilen makalelerin geleceği. *Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık*, 19-27.
- WeiWei, G., Qi, H., XiaoYu, W., XiaPing, X., & JinYu, D. (2009). Analysis on reasons of manuscript rejection in Journal of Environmental and Occupational Medicine from 2006 to 2007. *Journal of Environmental & Occupational Medicine*, 26(6), 620-622.
- Wijnhoven, B. P. L., & Dejong, C. H. C. (2010). Fate of manuscripts declined by the British Journal of Surgery. *British Journal of Surgery*, 97(3), 450-454. doi: 10.1002/bjs.6880
- Wyness, T., McGhee, C. N. J., & Patel, D. V. (2009). Manuscript rejection in ophthalmology and visual science journals: identifying and avoiding the common pitfalls. *Clinical and Experimental Ophthalmology*, 37(9), 864-867. doi: 10.1111/j.1442-9071.2009.02190.x